

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Lec
deschis costă șirul 20 ml.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

„Christifideles“.

Arad, 10 Iunie n.

Ne place a crede că informația noastră confirmată prin organul semioficios al mitropoliei din Blaj referitoare la schimbarea în fa-
vorul Românilor a bullei „Christifideles Grae-
i” au va fi desmințită. Ne place a crede că
fântul Scaun din Roma și în deosebi Sfinția
a Papa au revenit asupra monstruosității de
rupe dela biserica română o mare parte de
omâni sub cuvântul că Maghiarii greco-cato-
lici doresc o episcopie a lor greco-catolică.

Nimeni în lumea aceasta, nici episcopii ro-
mâni greco-catolici, nici opinia publică ro-
mânească niciodată n'au avut nimic de obiec-
ționat împotriva afirmării principiului, ca
fiece creștin să poată lauda pe Dumnezeu în
limba mamei sale și să-și știe scutite interesele
de ordin religios în cadrele unei bise-
ri naționale. Dimpotrivă. Animați de prin-
cipiu, că cuvântul poporului este cuvântul lui
Dumnezeu, am privit cu simpatie chiar nizu-
nle Ungurilor veritabili greco-catolici de a se
organiză într'o biserică a lor proprie ungu-
rască.

A trebuit să ne revoltăm însă și a trebuit
a protestăm cu toată țărila sufletului nostru
mpotriva ticăloasei încercări, ca sfințele așe-
minte ale bisericii să fie întrebuințate pentru
aghiarizarea noastră, pentru sfășierea tru-
lului nostru național.

Ne place deci a crede că în sfârșit glasul
sperării noastre, glasul dreptății noastre
ilcâte în picioare a aflat răsunset la înaltele
epte ale acelu Sfânt Părinte, care în temeiul

dogmelor bisericii creștine (apusene reprezin-
tă pe fiul lui Dumnezeu pe pământ.

Privim deci știrea despre schimbarea bul-
lei Christifideles ca fapt împlinit și lăsăm ini-
mile noastre să fie scaldate în bucuria unei
învingeri frumoase, curate și neîntinate de al-
te doruri pământești, decât de iubirea ade-
vărului, de nesecata noastră iubire de neam
și mai presus de toate de neclintita noastră
adoratiune pentru limba dulce a părinților
noștri.

Și dacă acum, în fața acestei învingeri atât
de ideale ar fi să trecem prin ulterioară recenzi-
une amara frământare a întreg neamului
nostru pricinuită de grozava lovitură, ce era
să fie aplicată împotriva ființei noastre națio-
nale românești, fără îndoială, ar trebui să
facem multe rectificări, dar mai vârtos va
trebui să dăm sinceră expresiune unei întee-
meiate recriminări și de altă parte unei mân-
găietoare constatări.

Oricât ar mai produce supărări într'o par-
te ori în alta, datoria noastră de publiciști
desinteresați și convinși luptători pentru
drepturile imprescriptibile ale neamului nostru
românesc suntem nevoiți a evidenția și cu
acest prilej tristul fapt, că corpul episcopa-
tului bisericii noastre unite la timpul marelui
primejdii n'a fost la culmea chemării sale.
N'a prevăzut primejdia ori prevăzându-o n'a
știut să o prevină și n'a știut să desvoalte
întreaga energie a forțelor, de care dispunea
pentru de a înlătura dela noi amarul păhar
care ni se îmbia.

Nu prin teoretice și umilite plângeri ori
prin bine ticluite reprezentării și memorande
se apără cauzele mari, de viață ale unui neam,

ci numai prin îndârjirea desperată ce este
proprie tuturor sufletelor care *cu adevărat*
simțesc nedreptatea și sunt hotărâte până la
cele din urmă să n'o sufere. Dacă îndată ce
s'a simțit suflul de ghiață a blestematei încercări
de a se folosi de autoritatea Romei pen-
tru înfrângerea și sfășierea integrității no-
stre naționale, episcopatul român unit s'ar fi
folosit de toate armele posibile, ce i-a oferit
desperarea unui neam în fața diavolescului
atentat la ființa sa națională, dacă cei trei
episcopi uniți, în viață, s'ar fi dus deodată
la protectorul lor împăratul și la părintele
creinței lor, care este Sfinția Sa Papa dela
Roma și acolo la treptele celor două tronuri
mai bine ar fi depus coroanele lor și toiagul
arhipăstoririi în mâinile celor atotputernici,
decât să se întoarcă fără mângăierea aștep-
tată în mijlocul credincioșilor lor, noi avem
adânca convingere, că energicul lor protest
ar fi fost ascultat și neamul nostru ar fi putut
să fie cruțat de amarul unei desamăgiri is-
torice și de ravagiile unei lupte istovitoare de
viață pentru drepturile sale cele mai indis-
cutabile.

A fost. A trecut. Departe fie de noi păcă-
toasa încercare de a atinge cât de puțin au-
toritatea capilor bisericii noastre unite, din-
tre cari unii, avem în privința aceasta cele
mai întemeiate informații, s'au purtat cu vred-
nicie, la tot cazul cu mare înțelepciune, dacă
nici n'au desvoltat eroica energie, ce se re-
cere în vremuri eroice.

Sufletul nostru se întoarce însă cu nespun-
să iubire cătră îndurerații frați, ce scapă la-
cum din ghiarele iadului. A lor este toată ad-
mirația noastră, a lor este mângăierea no-
ă.

Cartierul latin.

Fragmente din viața parisiiană.

De Mircea Russu Șirianu.

Paris, 7 Iunie.

V.

Acum după ce am arătat, în câteva linii gene-
rale numai, monumentele principale din Cartierul
latin, rămâne să terminăm cu descrierea
estei interesante părți a Parisului spre a pu-
te începe schițarea *vieții* tinerești și plină de
scium și de senzațiuni sau de studiu și de
mă, din acest cartier studentesc. După ce am
scris aspectul exterior al cartierului, Sorbona,
ericele din Evul mediu, Luxembourgul și Pan-
theonul ne mai rămâne să prezintăm iubitului
itor român alte câteva monumente însemnate
i cartier: muzeul de Cluny, biblioteca Saint-
neviève, teatrul Odéon, facultățile cari nu se
sesc în clădirea principală a Sorbonei, Co-
liul de Franța, și, în sfârșit, o biserică foarte
eresantă numită: Église Saint Etienne-du-
ont.

Construcțiunea foarte veche și interesantă
mită *Muzeul de Cluny* este una din principa-
le curiozități ale Parisului. Nu se poate să vi-
zezi Parisul fără să te abați pe la acest muzeu,
ocmai cum ar fi de neiertat ca să neglijezi
itarea Luvrului, a Invalizilor sau a Arcului
Triumfi!... Sunt anumite monumente în acest

oraș al lumii cari formează un *bloc* de nedes-
părțit pentru vizitatorii străini; muzeul de Cluny
face parte din această serie de curiozități.

Clădirea însăși a muzeului de Cluny este un
amestec foarte pitoresc de ruine din timpul Ro-
manilor, de construcțiuni cari datează din Evul
mediu și de adăogiri sau restaurațiuni moderne.
Acest muzeu este situat într'o pozițiune foarte
favorabilă, la locul cel mai frecventat din tot
cartierul latin: la întretăierea celor două mari
bulevarde din stânga Senei: bulevardul Saint-
Michel și bulevardul Saint-Germain. Astfel cine
șade în Cartierul latin are ocaziunea să treacă
zilnic prin fața muzeului de Cluny.

Arheologii spun, bazându-se în parte pe tra-
dițiune, că muzeul de Cluny este construit pe
ruinele unui vechiu *palat al împăraților romani*.
În grădina muzeului, situată înspre bulevardul
Saint-Michel, putem vedea astăzi încă o parte
din aceste ruine, pe cari nu le poți contempla
fără un *sentiment de pietate pentru gloriosul trecut al marilor noștri străbuni!*...

Se asigură că acest palat roman a fost con-
struit din ordinul împăratului *Constantius Chlo-
rus*, în anii 292—306 după nașterea Domnului.
În acest palat imperial a fost proclamat împărat
Julianus, în 360 d. Chr. Julianus, ultimul din
descendenții lui Constantin cel Mare, a domnit
numai trei ani și a murit într'o bătălie victo-
riooasă contra Persilor. După sfârșitul domina-
țiunii romane palatul a fost stăpânit de regii
triburilor france, cari își aveau aici reședința

înainte de a se muta la *Cité* (insula formată de
Sena în mijlocul Parisului), unde a fost con-
struită mai târziu și minunata catedrală Notre-
Dame. Din marele palat roman nu se mai văd
astăzi decât ruinele sălilor de baie pe cari ro-
manii le numesc *Terme*.

În cursul evului mediu palatul roman căzu în
ruine și pe la mijlocul secolului al 14-lea *aba-
tele de Cluny* care deveni stăpânul locului con-
strui o reședință frumoasă pe ruinele antice. U-
mul din succesorii abatelui de Cluny, abatele Ia-
cob d'Amboise a mărit și a înfrumșet această
reședință clericală dându-i forma ei actuală.
Construcțiunea aceasta, terminată în 1490, are
o formă de castel, este în stil gotic foarte ele-
gant combinat cu puține motive ale stilului Re-
nașterii. Aspectul exterior al clădirii, căreia
i-a rămas numele de „hotel de Cluny” și care
d'abea în secolul trecut a fost transformat în
muzeu, este și astăzi acela din timpul abatelui
d'Amboise. Un rege și o regină au locuit în acest
hotel al abatelui: regele Iacob V de Scoția și
regina Maria de Anglita, nevasta a treia a
regelui francez Louis XII.

Marea Revoluțiune franceză care a seculari-
zat toate averile mănăstirești, a declarat și ho-
telul de Cluny proprietate națională. Arheolo-
gul Alexandru *du Sommerard* transformă, în
1833, cu permisiunea guvernului francez, reșe-
dința aceasta într'un *muzeu* care se distinge mai
cu seamă prin opulența colecțiunii de obiecte
istorice din Evul-Mediu și din epoca Renaște-

stră și îi cuprindem în brațe sărutându-i și preamărindu-i și închinându-ne lor pentru bravura și neînfricată vitejie, cu care au scăpat de cel rău și ne-au scăpat pe toți de rușine și au dat lumii din nou cea mai strălucită dovadă, că Românii își iubesc mai mult limba, decât viața. Voi, preoți uniți din Sătmar, umiliți servi ai altarelor noastre, voi cei batjocuriți pentru puținele voastre sentimente românești, iată ați dat lumii cea mai strălucită dovadă a romanității voastre. Tupilit în cămăruța ascunsă a inimei voastre voi ați păstrat grăuntele de muștar al iubirii voastre de neam și la cea dintâi aspră suflare a dușman din grăuntele acesta a răsărit pădurea, de a cărei îngrozitoare vijelie s'au înspăimântat dușmanii și au făcut întoarsă potrivnică lor cale.

Priviți, țărani români de pretutindeni, la frații voștri din Sătmar. Priviți, cum închid bisericile dinaintea aceluia, care vine să le facă ungurești. Cum se ridică ca uraganul împotriva jandarmilor cu sulitele ascuțite și în hotărârea lor de a-și apăra neamul și legea nu se tem decât de Dumnezeu. Priviți-i cum merg tăcuți și liniștiți și mulțumiți în temnițele ungurești, din cari va răsări odată floarea dulce și fermecătoare a libertății românești. Priviți, țărani români de pretutindeni, la frații voștri din Sătmar și luați pilda lor și puneți jurământ în sufletele voastre, că asemenea ca dânșii limba și legea numai morți le dați.

Nu este tărie în lumea aceasta, care să ucidă sufletul și lângă sine cu marea soldaților îmbrăcați în zale împăratul Constantin de odinioară s'a închinat crucei, căci cei ce o purtau erau fără de arme pe trup, dar ferecați în sufletele lor cu credința nebiruită a mântuirii.

Ne place a crede, că Roma s'a închinat iar dinaintea acestor suflete tari în credință. Fie urta, fie alta, neamul nostru românesc a dat iarăș semnul tăriei sale de voință și voiniciei sale, singura îndreptărire la viața națională a fiecărui popor. Ce veți zice ori ce veți șopti acum voi cei mici de suflet și mari de patimi? Ce veți spune slugarnicilor și târgoveților în fața acestei clasice izbânzi a în-

dârjirei? Babele plâng și se bocesc, mojiicii cerșesc, bărbații luptă fără frică de moarte și suntem mândri lavând în suflet convingerea tare că neamul românesc e neam de bărbați.

Scotus Viator despre trialism. Intr'unul din numerele noastre trecute spusese că d. Setson Watson — alias: Scotus Viator — a scos deunăzi o ediție germană a cărții d-sale despre „Chestiunea slavă de sud din imperiul habsburgic”, ediție îmbogățită cu câteva capitole prin cari autorul pune în lumină nouă problema slavă din sudul monarhiei noastre, după războiul balcanic. Setson Watson dovedește că o unificare a tuturor Slavilor de sud prin urmare și a Slavilor Serbiei și Muntenegrului sub sceptrul habsburgic e greu de realizat. În ce privește însă strâns rezolvirea problemei Slavilor din sudul monarhiei Scotus Viator prezintă două modalități: formarea unui stat slav în lăuntrul sau în afara monarhiei. Această ultimă modalitate e foarte greu de conceput deoarece n'o să le succedă niciodată Serbiei și Muntenegrului să se poată măsura cu forța armată a monarhiei și deci pe calea armelor să anexeze Bosnia, Herțegovina, Croația și Slavonia. Oricând monarhia e în stare să sdrobească cu armata pe cele două țări. O altă piedecă însă pentru formarea unui astfel de stat o pun chiar actualele împrejurări din Balcani unde războiul a satisfăcut, pe un timp îndelungat, năzuințele naționale ale Slavilor de sud.

Prima modalitate însă e singura ducătoare la scop. Sârbii și Croații să formeze o nouă alcătuire politică în monarhie în sensul actualei alcătuiri politice dintre Austria și Ungaria, — să se creeze o formă trialistică de guvernământ. Oligarhia maghiară semitizată nu mai poate înăbuși ca până acum dezvoltarea și progresul Croaților, însuș regimul lui Cuvaj a înstrăinat cu totul pe Croați de Unguri. Sdrobită politica oligarhică a Maghiarilor, nu se mai oferă mari greutăți la întronarea acestui nou fel de guvernământ al monarhiei, singurul care poate da liniște monarhiei. Incapabilul dualism de a duce o politică sănătoasă trebuie înlocuit. Pentru noua alcătuire politică se cere crearea unui *parlament central*, ai cărui delegați să fie recrutați din toate provinciile monarhiei, îndeosebi din sâborul din Zagrab și cel bosniac.

Dacă vrea Austria să trăiască — zice Scotus Viator —, trebuie să realizeze această formă politică de guvernământ.

Presa străină despre căderea lui Lukács. Cum a zis „Reichspost” din Viena: un ministru

președinte care nu s'a putut apăra față de înfrângerea ce i s'a adus de a fi „cel mai mare parlamentar al Europei”, nu mai putea ședea nici oră în oficiu. Senzaționalul proces Lukács-Déak a făcut să cadă guvernul lui Lukács, un eveniment destul de surprinzător pentru lumea europeană. Bucuria noastră cea mare însă ne procurat-o faptul că presa străină nu s'a oprit numai la înregistrarea simplă a vestei cu căderea rapidă a unui guvern ungar, ci a descoperit un întreg sistem de corupție și demoralizare prăfăcut de decenii întregi din partea legiuitorilor Ungariei, sistem care și-a cerut ca primă jertfă căderea guvernului lui Lukács. Insuș „Reichspost”, organul de casă al A. S. Francisc Ferdinand principele moștenitor al monarhiei noastre, înfierează în cei mai aspri termeni pe profesioniștii celor mai despotice și mai anarhice sisteme de cârmuire din câte se pot închipui în parlamentul vre-unei țări.

Acum primim ziarul francez „Journal des Debats” care se exprimă despre căderea lui Lukács în acest chip: „Că și guvernul-Lukács a putut dăinui atâta vreme la cârmă aceasta datoroște împrejurărilor excepționale și rațiunii de a fi a administrației. A lucrat cu aceleași mijloace ca guvernul lui Khuen-Héderváry: cu corupție și corupție. Cele mai intime cercuri guvernamentale din Ungaria asigură că în Ungaria nici nu se poate într'alt chip guvernă...”

Un lucru trebuie să spunem, că noi nu putem să ne împărtășim de optimismul lui „Reichspost” care vede în prăbușirea guvernului lui Lukács și ivirea unor zori de dreptate în blăstămata noastră țară. Intrezărim că, nu vor veni acei zori din mijlocul despoticilor noștri guvernanti ci tot din sufletul celor oprimați și căzuți în sclăvie politică vor strălumi într'o bună dimineată...

„Budapesti Hirlap”, cea mai caraghioasă gazetă prin seriozitatea ridicolă cu care scormonește bestialul sovinișmului maghiar alături de cel mai slugarnic dinasticism — are în numărul său de Duminecă, două adorabile articole: unul asupra stărilor din Croația și Slavonia și altul asupra congresului Ligei culturale ținut la Peștera-Neamțu.

În primul articol nuzuește învrăjbia Croaților cu Sârbii — în al doilea strigă după proclamația unguresc d'aici și după consulatul austriac

rei. Du Sommerard avea el însuș o foarte bogată colecțiune de asemenea relicvii; statul francez deveni proprietarul acestei colecțiuni, care este una din cele mai mari și mai prețioase din lume, în genul acesta. Fără îndoială că unele din cele mai interesante curiozități din acest muzeu medieval sunt faimoasele „centuri de castitate”, o invențiune barbară întrebuintată de cavalerii medievali mai ales în timpul cruciadelor, spre a se asigura că nevestele în absența lor le erau credincioase... Cavalerul care pleca peste țări și mări aplica soției sale centura de castitate, făcută din metal solid, și luând cheia centurii cu sine credea că poate fi sigur că nevasta sa nu va mai fi a altuia... Barbare timpuri cari au putut inventa și tolera asemenea mijloace stupide de tortură.

Colecția muzeului de Cluny este așa de mare și așa de variată încât îmi este imposibil să o descriu aici. Cu deosebire este bogată colecțiunea de armure și arme; sunt însă și picturi, statui, faianțe, diferite obiecte, mobile, bijuterii, instrumentele cele mai diverse de metal, în sfârșit o serie întregă de obiecte cari pot figura cu interes într'un muzeu.

Termele adică ruinele sălilor de baie ale vechiului palat roman, sunt în grădina din dosul muzeului. Ele sunt separate de trotuarul bulevardului Saint-Michel printr'un grilaj de fier. Termele au fost mai de mult proprietatea comunei Paris și au fost dăruite Statului francez de aceasta atunci când statul a devenit proprie-

tarul colecțiunii lui du Sommerard. Putem să ne închipuim ce dimensiuni uriașe avea vechiul palat imperial roman dacă amintim că una din sălile de baie, așa numitul „frigidarium” (sala cu apă rece) era lungă de 20 metri și înaltă de 18 m. Judecând după termele palatului lui Julianus a trebuit să fie foarte mare și luxos.

În grădina în care se găsește impunătoarele ruine ale termelor se mai află o mulțime de statui și obiecte de piatră din timpul Romanilor, adunate din întreaga împrejurime a Parisului. Țin să remarc prezența unui altar de templu păgân, dedicat lui Jupiter, din timpul împăratului **Tiberiu**, din primii ani ai erei crestine!... (Tiberiu a murit la 37 după Chr.) Inscricțiunea de pe altar ne spune că templul a fost ridicat în onoarea marelui zeu păgân de societatea luntrașilor parisieni: *nautae Parisiaci!* Găsim și o statuie a împăratului roman Julianus, despre care am vorbit mai sus. Iată ce urme vechi și sigure ale glorioasei civilizațiuni romane cuprinde Parisul!

Biblioteca Saint-Geneviève se găsește pe așa numitul „Mont Saint-Geneviève”, lângă Pantheon și facultatea de drept. Este o bibliotecă foarte mare (cuprinde peste 400.000 volume și 3500 manuscripte!), deși nu este cea mai mare din Franța. Construcțiunea este impunătoare, de piatră, și are ceva arhaic sau chiar melancolic cu zidurile ei groase și înegrite de vijeliile timpului... Această bibliotecă a fost fondată de călugări genovezi în 1624, dar n'a fost mutată în actuala clădire decât în 1850. Pe toate fața-

dele zidurilor exterioare sunt tăiate în piatră numele tuturor scriitorilor iluștri, iar în marele vestibul sunt busturile marilor autori francezi. Acest vestibul, foarte artistic și grațios, este unul din cele mai frumoase pe cari le-am văzut. Sala cea mare de lectură cuprinde 420 de scaune și este foarte frecventată de studenți, mai cu seamă seara. Câte seri neuitate de studiu petrecut scriitorul acestor însemnări în această bibliotecă unde vei putea vedea sorbind din izvoarele științei cele mai diferite rase de pe globul pământean!... Parisul este un mare focar de lumină care împarte știința și civilizațiunea tuturor națiunilor de-opotrivă...

Lângă biblioteca aceasta și chiar în fața Pantheonului se află situată **Facultatea de Drept**, care n'a avut loc în vasta clădire a Sorbonnei și căreia marele arhitect **Soufflot**, constructorul Pantheonului, i-a făcut localul special, simplu și totuși simpatic, pe care-l vedem astăzi. Clădirea lui Soufflot, în formă circulară, a fost completată prin fațada modernă dinspre strada Saint-Jacques și strada Soufflot. Construcțiunea întregă este de piatră, cuprinde un număr de săli spațioase, o bibliotecă sub cupola centrală, foarte frumoasă și bogată, cuprinzând exclusiv opere de drept, economie politică și științe sociale. Iată **ultima școală a scriitorului acestor rânduri...**

Teatrul Odéon, singurul teatru mare din cartierul latin (există și un teatru de varietăți: teatrul de Cluny, pe bulevardul Saint-Germain lângă muzeu), este aproape de grădina de Lu-

ngar din București — pentru reglementarea legii culturale...

De-ar fi aceste scrise numai de ordin patologic — am avea sentimentul compătimirii. Cum sunt însă isvorite din o murdară gheșeftărie — se scârbesc.

Și ca să le înțelegem suntem nevoiți să acceptăm în întregime ca temei, caracteristica pamului unguresc așa cum se scrie din vorbă în vorbă (la pagina 2 a numărului 135 dela 8 Iunie a gazetei „Bud. Hirnap”) în articolul „Cria croată”:

„Căderea Croaților a fost pricinuită de temperamentul lor ușuratic, lărmuitor și vecinic recapat de paradări netrebnice — *la fel cu plitățile și aluriile de domnie a Maghiarilor.*”

Concedierea rezerviștilor dela marină. Secunea de marină a ministerului de război comunică ordinul M. Sale prin care se ordonă concedierea tuturor rezerviștilor dela marina de război chemați în serviciu activ. Concedierile vor urma în baza acestui ordin în zilele cele mai apropiate. Escadra primă de război va fi iarăși concentrată și se creiază iarăși, ca mai înainte, o escadră activă și o escadră de rezervă. Comandant al escadrei active a fost numit contraamiralul *Njegovan*, iar comandant al escadrei de rezervă contraamiralul cav. de *Barry*. Comandant al flotilei de crucișătoare a fost numit contraamiralul *Fiedler*.

Cercurile politice austriace și numirea guvernului-Tisza.

Viena, 9 Iunie n.

De multe-ori presa nu redă expresia adevărată a opiniei publice, ci adesea se întâmplă că expunerile presei sunt chiar în contradicție cu părerea adevărată a populațiunii. Faptul acesta trebuie să-l avem în vedere, când cetim articolele, pe cari le dedică în copanete lor majoritatea ziarelor vieneze din prilejul numirii contelei Tisza de primministr al Ungariei. Dacă în aceste articole s'ar da expresie părerilor adevărate ale populațiunii, atunci ziarele vieneze nu l'ar fi putut întâmpina într'un mod aproape entuziast — ceeace nici decum un congruiază cu păre-

rea cercurilor politice serioase din Austria — pe contele Tisza în noua lui calitate de șef al guvernului ungar. Doar, chiar procedura brutală a contelei Tisza, în calitatea lui de președinte al camerei ungare a provocat în Cisleithania mai curând înstrăinare, decât admirație. Dar nici partidele opoziționale din parlamentul din Pesta nu se bucură în Austria măcar de simpatii ori cât de mici, căci aci se știe foarte bine, că și acestea întocmai ca și „partidul național al muncii” nu au un simț de prietinie desinteresat față de Cisleithania, ci ele și astăzi urmăresc în fond tot vechea lor politică, pe care n'au părăsit-o nici când. Din punctul acesta de vedere e foarte natural, că celor din Austria li-e aproape indiferent cum a tratat contele Tisza cu opoziția în parlamentul ungar. Ba tratamentul aplicat de Tisza față de opoziție și faptul că acești șoviniști maghiari cari nici când n'au avut oricât de puțin de obiecționat împotriva asuprii nemaghiarilor, strigă ca turbați din cauza loviturilor ce le primesc ei înșiși cu biciul disciplinător din mâna celui mai puternic, politicește, decât ei, a provocat în Austria o bucurie malițioasă. Dar Austriecii nu pot avea nimic de obiecționat nici împotriva faptului că Tisza prin procedura lui brutală a dus parlamentarismul maghiar ad absurdum și l'a făcut imposibil, căci acest parlamentarism, care a fost numai o unealtă în mâinile maghiarismului, a luat prea de multe-ori o atitudine dușmănoasă față de monarhie și dinastie încât noi, Austriecii, nicidecum n'avem de ce să vărsăm o singură lacrimă la mormântul lui.

Prin procedura lui contele Tisza a terorizat opoziția și a făcut din parlamentul ungar o caricatură a reprezentanței voinței poporului, însă el este totodată și cel mai hotărât și fanatic dușman al desvoltării naturale, care ar străforma parlamentul într'un adevărat parlament al poporului. Adevărata reformă electorală democrată și modernă nu s'a introdus, pentru că aceasta ar fi făcut posibilă intrarea nemaghiarilor în parlamentul ungar în numărul cuvenit. Și contele Tisza a fost

acela, care a avut influință decizătoare la elaborarea proiectului electoral al lui Lukács. Înainte de toate în Viena s'a înstăpânit impresia că noului regulament draconic al camerei prin instituirea gardei parlamentare i s'a dat ființă de fapt nu împotriva partidelor opoziționiste maghiare, ci acesta a fost creat direct pentru ca să fie la îndemână un mijloc, prin care deputaților nemaghiari să li se poată pune scâlușul în gură și să poată fi făcuți inofensivi, când aceștia într'o zi, eventual, ar putea isbuti să se prezinte în număr mai mare în parlamentul ungar.

La început în Viena nu se credea posibil ca Tisza să fie numit urmaș al lui Lukács. Și asta pe motivul că și Tisza e responsabil pentru corupțiunile dela alegeri, desvălite în procesul Désy. Dar mai era un moment pentru care în Viena nu se credea în venirea unui cabinet Tisza. Se credea anume că numirea unui astfel de cabinet poate fi privită ca o provocare nu a partidelor opoziționiste maghiare, ci a naționalităților, a căror cel mai neîmpăcat dușman, se știe, este Tisza.

Acesta este deci motivul, pentru care s'a ținut în Viena atât de mult la primele știri, cari anunțau un minister de tranziție în frunte cu *Hazai*, care să fie însărcinat cu misiunea să intre în tratative cu naționalitățile. Numirea lui Tisza a decepționat însă cercurile politice serioase din Viena. A—s.

De ce se creiază principatul Albaniei?

— Câteva lămuriri asupra manoperei diplomatice în combinațiunea albaneză. —

București, 27 Mai v.

Dintre diferitele chestiuni pe cari conferința dela Londra va trebui să le rezolve, e neîndoiește că cea mai importantă va fi aceea a viitorului stat albanez. Căci, în definitiv, nu e vorba numai de-a delimita niște teritorii și mai cu seamă pe hartă, ci e vorba de-a face acest stat viabil, dându-i organele indispensabile pentru existența regulată, normală a unei țări, cari îi lipsesc cu totul. Deasemenea, trebuie să se ia toate precauțiunile pentru ca viitorul principat să nu ajungă prada vrăjmașilor balcanici și mai cu seamă trebuie un astfel de aranjament care să nu lase noul principat să cadă în ghiara austriacă și italiană.

Se vorbește de neutralizarea, de internaționalizarea Albaniei, acesta ar fi un mijloc de-a evita acapararea ei de către Austro-Ungaria și Italia. Se pare însă că nu e totuși un mijloc eficient, deoarece guvernele austriac și italian nu numai că nu ridică obiecțiuni în privința acestei idei, ci, dimpotrivă, pentru a dovedi că aprobă neutralizarea, se declară gata să-și ia sarcina de-a furniza Albaniei fondurile de care va avea nevoie pentru a se constitui în stat. După formula austro-italiană, aceasta ar fi un act de dezinteresare și de încredere internațională!

Adevărul e că, cu toate protestările de dezinteresare cari se aud dela Viena și dela Roma, nu încapă îndoială că actuala combinație albaneză nu e decât o manoperă diplomatică pentru a paraliza toate acordurile încheiate în privința împărțirii Albaniei. S'a și început să se dea la iveală date precise asupra tratatelor cari, acum șaisprezece ani, au făcut ca Austro-Ungaria și Italia să se înțeleagă pentru împărțirea Albaniei. E interesant să facem un istoric, cât de scurt, al acestei chestiuni, căci astfel se va înțelege deunde vine concepția despre un principat al Albaniei.

Întâiele tratative au avut loc la Monza în 1879 — când contele Goluchowski a venit să se prezinte regelui Humbert — în conferințele cari s'au ținut cu marchizul Visconti-Venosa și cu contele Nigra, chemat la Viena pentru această împrejurare. S'a căzut de acord asupra prin-

tembourg, pe care am descris-o într'unul din articolele precedente. Odéonul este o clădire veche, de piatră, în stil clasic și linii severe. El a fost construit în a doua jumătate a secolului 18-lea și deschis în 1782, dar a fost restaurat în anii 1808—1819. Este prin urmare unul din cele mai vechi teatre ale Parisului. Odéonul este un teatru din cele mai serioase și mai distinse, aici joacă artiști de primul rang și se dau de predilecție piese clasice serioase, dar nu este exclus nici repertoriul modern, presupunând piese serioase, de valoare. El se chiamă și „al doilea teatru francez”, primul fiind Comedia franceză (sau „Theâtre francais”), cea mai mare și mai importantă dintre scenele dramatice ale Franței. Odéonul este foarte cercetat de studenți și de străini cari vor să-și facă o idee justă despre arta dramatică franceză.

Lângă Odéon se găsește *Facultatea de Medicină*, una din cele mai mari și incontestabil cea mai celebră din lume. Este o clădire vastă, cu zeci de săli de studiu, laboratoare, săli de disecțiune, muzee biologice, amfiteatre. Marele amfiteatru care se deschide cu prilejul operațiilor mari sau a conferințelor vre-unui savant celebru, cuprinde 1400 scaune; biblioteca, una din cele mai bune, cuprinde 100.000 volume de opere medicale. Interiorul este decorat cu diferite monumente sau tablouri reprezentând sau figurile medicilor mari sau fragmente din viața lor.

Colegiul de Franța, una din cele mai vechi și mai celebre școli ale Francezilor, se găsește lângă Sorbonna. El a fost fondat de regele Francois I în 1530. Clădirea însăși a fost dări-

mată și restaurată de mai multe ori, ultimele restaurări sunt din 1831 și 1877. Cursurile la această mare și populară școală sunt *gratuite* și publice; foarte mulți oameni maturi și în special femeile frecventează aceste cursuri predate de profesori foarte buni. Colegiul de Franța este separat de Universitate și depinde direct de minister. Am remarcat statuetele lui *Claude Bernard*, mare fiziolog, *Dante*, nemuritorul autor al „Infernului”-ui, Guillaume Budé, savant și *Champion*, celebrul descifrador al hieroglifelor egiptene.

În sfârșit, spre a termina descrierea Cartierului latin, trebuie să spun câteva cuvinte despre *biserica Saint Etienne-du-Mont*, una din curiozitățile Parisului. Ea se înalță pe dealul Sfintei-Geneviève, în stânga Pantheonului, și face o impresiune cu deosebire pitorească prin stilul său gotic și asemănarea cu un castel medieval. Este una din vechile biserici ale Parisului. Temeliile ei datează din primele timpuri ale istoriei Franței, forma actuală și-o are dela 1517. Începută de Francisc I ea a fost terminată, așa cum o vedem azi, d'abia în 1618, o sută de ani mai târziu, sub domnia lui Louis XIII. Biserica aceasta este remarcabilă și pentru că ea conține mormântul Sfintei-Geneviève, patroana și salvatoarea orașului Paris, precum și un mare număr de opere de artă de o valoare istorică sau antică deosebită. Este o biserică des vizitată. Lângă ea se află un mare turn pătrat medieval, care făcea parte dintr'o străveche biserică din timpul lui Clovis, primul rege al Franței...

Iată, pe scurt, o schiță a exteriorului Cartierului latin.

alianță, cu Serbia, Grecii s'au dat la un război — în care numărul morților și răniților egalează pe acela pe care l-au avut în războiul cu Turcii, iar Bulgarii au înțeles în dicționarul războiului un nou soi de prizonieri, prizonierii aliați!

Grecii și Sârbii, pentru a întârzia un război, pe care nu-l pot înlătura, s'au încercat să amâne semnarea tratatului de pace. Și încă n'au reușit paralel cu semnarea tratatului de pace, au făcut preparative de război, îngreunând trupele la frontiera bulgară.

Bulgaria a răspuns luând măsuri analoage. *„In Sofia se crede că războiul este inevitabil. De altfel în Sofia, Grecii nici nu sunt considerați ca niște adversari serioși.*

Cu Sârbii lucrurile se schimbă. Acești adversari sunt mai periculoși decât Grecii. Bulgarii știu aceasta de aceea se pregătesc.

În Bulgaria se fac mari pregătiri: mici și mari se înarmează pentru o luptă pe viață și pe moarte.

Se afirmă că ministrul Rusiei la Sofia, *Necludof* ar fi declarat următoarele:

— *Pace și alianță între statele balcanice nu poate exista decât dacă unul din statele balcanice ar avea supremația asupra celorlalte, și această supremație o poate căpăta Bulgaria, numai în urma unui război cu aliații de ieri, din care ar eși învingătoare”.*

Un nou război, deci, pare a fi singura soluție pentru a se statornici pacea în peninsula balcanică.

România față de un nou război balcanic.

Petersburg. — „Petersburger Zeitung” scrie că din cauza neînțelegerilor în chestia împărțirii prăzel turcești, un nou război balcanic amenință să izbucnească. Atitudinea României va fi în caz de război de o importanță hotărâtoare. Dacă se va ajunge la o ciocnire între Bulgaria, Serbia și Grecia, armata României va fi un factor puternic care va putea decide victoria pentru unul sau celălalt din combatanți. Numai în parte, mulțumită votului conferinței din Petersburg, România poate să capete compensațiuni și mai însemnate dându-se de partea adversarilor Bulgariei.

Situația politică face însă nesigură o astfel de procedură a guvernului român, care a știut să-și păstreze calmul în tot timpul crizei balcanice.

Dacă chestia Silistrei e rezolvată nu este însă terminată participarea României la lichidarea chestiei balcanice.

București. — Un număr de 120 vagoane a adus alaltăieri ultimul transport de puști și cartușe comandate de ministerul de război.

Pe seama ministerului de război s'a deschis un credit de 15 milioane lei.

Această sumă va fi întrebuințată după cum urmează:

7 milioane pentru vasele militare și armamentul marinei;

8 milioane pentru munițiile și armamentul armatei de uscat.

România de partea Serbiei.

București. — D. I. Brătianu a predat M. Sale regelui Carol memorandumul partidului liberal în care se spune, că în cazul unui război sârbo-bulgar, *România să dea sprijin Serbiei*, deoarece nu se poate suferi în tăcere o mărire teritorială a Bulgariei.

Londra. — După o știre din sursă competentă din București se asigură că în cazul unui război sârbo-bulgar *România va fi de partea Serbiei.*

Războiul între aliați e iminent.

Sofia. — *Raporturile între Serbia și Bulgaria sunt extrem de încordate.* Plecarea rapidă a lui *Spalajković* din Sofia a pricinuit mare neliniște. Consulul sârb a părăsit Sofia cu întreaga familie și cu întreg personalul consulatului. Răspunsul Bulgariei, care-l va trimite azi, la nota Serbiei va fi negativ în modul cel mai categoric. *Orașul Sofia are aspectul unui lagăr de război. A fost proclamată starea de asediu.*

Serbia e gata de război.

Belgrad. — *In cazul când Bulgaria va refuza categoric revizuirea tratatului de alianță, Serbia fără amânare va anexa teritoriile cucerite din Macedonia.*

Belgrad. — Ieri *Putnic*, șeful statului major sârb cu un tren special s'a întors de la cartierul gen. sârbilor Belgrad. El s'a prezentat la consiliul de miniștri, care s'a ținut la palatul regal sub președinția regelui. Ministrul de război a raportat despre starea armatei și a declarat, că Serbia e pe deplin pregătită pentru război.

Luptă crâncenă între Bulgari și Sârbi.

Belgrad. — La Makres a avut loc o luptă crâncenă între trupe bulgare și sârbești. Multe sute de Sârbi au fost răniți și morți. Bulgarii încă au avut numeroși morți și răniți.

Grecii și Sârbii au întocmit planul de campanie.

Constantinopol. — Se afirmă în locuri bine informate, că statele-majore ale Serbiei și Greciei ar fi alcătuit în întregime planurile campaniei contra Bulgariei. Grecii și Sârbii vor lucra împreună pe linia Kumanova-Ghevgheli și Pangaion. Trupele sârbești vor forma centrul și aripa stângă, în vreme ce Grecii vor rămâne pe aripa dreaptă care va fi protejată de flotă.

Bulgaria a cerut Turciei sprijin sau neutralitate.

Constantinopol. — Ziarul „Neologos” crede a ști că Bulgaria ar fi făcut propuneri hotărâte și pozitive Turciei pentru a obține sprijinul sau cel puțin neutralitatea acesteia în caz de război cu aliații.

Turcia și conflictul între aliați.

Köln. — Ziarul „Kölnische Zeitung” află din Constantinopol că Poarta și cercurile conducătoare nu cred într-o rezolvare pașnică a conflictului între aliați. De aceea se cercetează eventualitățile ce pot aduce ciocnirile dintre aliați pentru Turcia. Se observă că între reprezentanții acelor puteri, cari în timpul războiului au apărut interesele Bulgariei și Greciei, au loc acum dese convorbiri cu unele persoane din cercurile conducătoare.

Se mai asigură că Poarta și guvernul român sunt în tratative pentru o acțiune comună în cazul unui eventual război între aliați.

Constantinopol. — Între ofițerii armatei dela Ceatalgea domnește un spirit foarte războinic și foarte probabil că în cazul unui război fratricid între aliații balcanici, armata turcească nu ar putea fi reținută să nu atace trupele bulgare.

Nouă măsuri militare în Rusia.

Petersburg. — *Comisiunea bugetară a aprobat creditele pentru fortificarea districtului Revel și Perkala, construirea de porturi și utilagiul teatrelor de operațiuni militare. S'a aprobat creditele pentru organizarea unei stațiuni de aviațiune cum și utilagiul șantierelor statului.*

Lupte între Malisori și Muntenegreni.

Scutari. — *In împrejurimile orașului zilnic se dau lupte între Malisori și Muntenegreni. In*

lupta dela 30 Maiu n. au căzut foarte mulți de ambele părți. Șefii triburilor albaneze au declarat că dacă până la 10 Iunie n. Muntenegrenii nu vor evacua întreg teritoriul albanez atunci vor porni cu armele contra Muntenegrenilor.

Scutari. — *Decicu*, șeful Malisorilor a plecat la 2 Iunie n. cu o trupă bine armată la Medua și a invitat pe Muntenegreni să părăsească orașul, deoarece orașul și împrejurimile au fost încorporate la Albania. După lungi parlamentări s'a stabilit că Muntenegrenii să-și mențină oficiul telegrafic, iar Malisorii să ocupe oficiul vamal și cazărmiile. Acum întreg litoralul dela Valona până la Medua se află în mâinile Albanezilor.

Criza din Ungaria.

Arad, 10 Iunie.

După cum ni se anunță din Viena contele *Tisza* a sosit acolo azi dimineață la orele 8 fără un sfert. El s'a dus cu trăsura la hotelul „Sacher” unde a avut o întrevedere cu ministrul *Hazai* care a durat aproape o oră întreagă. La orele 9, noul prim-ministru s'a dus la Schönbrunn și la amiazi a fost primit în audiență specială de către M. Sa. Cu acest prilej prim-ministrul *Tisza* a prezentat M. Sale lista membrilor noului guvern.

Jurământul noului guvern.

Azi seara vor sosi la Viena toți membrii noului guvern, iar mâine înainte de amiazi întreg guvernul va depune jurământul în fața M. Sale.

Noul guvern.

Noul guvern se compune în modul următor:

Prim-ministru: contele *Ștefan Tisza*.

Ministru de interne: *Ioan Sándor*.

„ „ justitie: *Balogh Jenő*.

„ „ comerț: *Ladislau Beöthy*.

„ „ culte și instrucțiune: *Jankovich*

Béla.

Ministru de agricultură: *Emeric Ghillány*.

„ „ bonvezi: *Samuil Hazai*.

„ „ a latere: *Bar, Ștefan Burján*.

Ministerul croat deocamdată îl va conduce: *contele Ștefan Tisza*.

În șirul secretarilor de stat din ministere, trecând în noul cabinet cea mai mare parte a ministrilor din cabinetul lui *Lukács*, — probabil nu se va face schimbări de persoane. Până acum se anunță cu siguranță că numai secretarul de stat din ministerul de interne, *Emeric Jakabffy* își va părăsi postul, fără a se ști însă cine îi va fi urmașul. Cu atât mai mult se speră a se face schimbări esențiale în șirul prefectilor de comitate.

Prezentarea noului guvern în camerele legiuitoare.

Mâine, Miercuri la ora 1 după amiazi camera va ține ședință în care se va alege însă numai membrii comisiei de incompatibilitate în afacerea *Lukács-Mayer*, ivită în legătură cu cumpărarea casei lui *Lukács* din Zlatna.

Membrii noului guvern se vor prezenta camerei numai în ședința de *Joi* înainte de amiazi la orele 11.

Tot *Joi*, după amiazi la orele 5 va ține ședință și camera magnaților pentru care ședință al doilea punct din programul de zi e prezentarea noului guvern.

Se anunță că partidele opoziționiste maghiare se pregătesc a se prezenta demonstrativ la ședința de *Joi* a camerei și desigur scandalurile iarăș nu vor rămâne.

Primesc totfelul de blănării și haine de iarnă spre păstrare peste vară cu garanță și asigurare contra moliilor. Prețuri foarte moderate.

Kovács Géza,
blănar Ko 1018
ARAD, str. Furray. (Palatul cont. Hunyadi).

au scăpat de Greci. Refugiați la început în munți au văzut murindu-le de frig copiii plâpânzi. Și ce mizerie, și ce foamete. Însă armata turcă nu găsea ce să mânânce. Soldații smulgeau iarba și cu iarbă se hrăneau.

Aromânii aceștia spun că nu se poate compara purtarea Bulgarilor și chiar a Sârbilor cu sălbătăcia Grecilor. Aceștia sunt hotărâți să nimicească poporul aromân. Pentru ei toți locuitorii trebuie să fie Greci să se închine în bisericile grecești și să vorbească numai grecește.

— Cum să ne lăsăm noi limba noastră, spunea unul dintre fugari. Ce să facem cu copiii noștri cari știu că sunt Aromâni?

Ei nu văd scăparea decât în alipirea părților locuite de ei la Albania. Dacă sunt lăsați sub stăpânirea grecească spun că nu se mai întorc acasă, fiindcă știu că îi așteaptă moartea.

Este inexplicabilă această barbară purtare a Grecilor, cari știu că frații lor se bucură aici, în România, de cea mai mare libertate, de toate drepturile și de toate onorurile.

x Prăvălie de modă „CHIC” pentru bărbați. Arad, bulev. Andrassy Nr. 15. Mare asortiment de cele mai elegante albituri, cravate, pălării și tot felul de articoli în această branșă, cu prețuri foarte ieftine.

(Nr. 1058 — 20)

ORONIOA SOCIALA

„Clubul român” din Viena invită la serbarea împreună cu concert și teatru ce va aranja întru comemorarea aniversării X dela înființarea sa Sâmbătă, 14 Iunie n. 1913 în sala restaurantului V. Schlossgasse 5. Inceputul la ora 8^{1/2} seara. Oaspeți în port național românesc sunt bucurios văzuți. Prețul biletelor: cor. 1.50 de persoană; cor. 4 de familie. Din venitul curat se va înființa un fond pentru susținerea unui local potrivit, cu sală de lectură și bibliotecă pe seama meseriașilor români din Viena. În vederea scopului cultural, suprasolviri și contribuiri benevole se primesc cu multă plăcere, la biroul Clubului (III/4, Hohlweggasse 7). Pentru comitet: Prof. C. Nedelcu, G. Vitenou, tipograf. G. Teleaga, practicant pe lângă tribunalul i. r.

Comitetul parohial din Ceica-română va aranja în 2/15 Iunie (întâia zi de Rusalii) cu ocazia sfințirii bisericii de acolo prin P. S. Sa episcopul I. I. Papp, un concert în ospătăria dlui P. Itineanț sub conducerea d. inv. Ion Raț, la care concert invită cu onoare on. public românesc.

Prețul de intrare: Locul I: 2 cor., locul II: 1 c. 50 fl., locul III: de stt 1 cor.

Venitul curat e destinat spre înfrumusețarea bisericii locale.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Ochiuri de găină, bătătură, întărituri, nișeluri, dispar în timp de 48 ore dacă folosești »CANNABIN«.

1 sticlă . . . . . 1.40 cor.
3 sticle, porto plătit 3.—

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCHE E., Győr, XIII.

La 997

I CUTIE

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROAOANE

De vânzare la librăria și papetăria

PICHLER SANDOR

ARAD, piața Szabadság, Nr. 1.

Caut un candidat de avocat cu praxă.

Intrare în 1 Iulie a. c.

Dr. Ioan Pop, adv.
Alba-Iulia.

Po 1183

Intreprindere mare din Brăila (România)

caută un corespondent sau corespondentă

care să cunoască limbile ungară, română și eventual germană. Ofertele cu referințe și pretențiuni se vor adresa sub „Antrepriză Brăila” la administrația z arului. Ma 1181

Caut

un candidat de avocat

cu praxă bună, cu aplicare momentană.

Cohalm (Kóhalom).

Dr. George Drimba,
advocat.

(Di 1170)

„CRIȘANA” Institut de credit și economii societate pe acții în Brad.

CONCURS

Pentru ocuparea unui post de practicant la centrala institutului „CRIȘANA” din Brad, se publică concurs cu termen până la 18 Iunie st. n. a. c.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

a) salar Cor. 1200.—

b) 15 % adaus de scumpete după salar.

c) tantiemă statutară (circa Cor. 220.—).

Dela reflectanți se recere ca să documenteze că au absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, că posed în afară de limba română, limba maghiară eventual și cea germană, în scris și vorbit și că au și praxă de bancă.

Dela recurenți se mai recere, ca pe lângă atestatele în original sau copie legalizată, să mai prezinte și un atestat medical, prin care să se constate că sunt pe deplin sănătoși.

Postul e a se ocupa necondiționat la 5 Iulie st. n. a. c. (Ci 1176)

Direcțiunea

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvașcență.

Influințează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari . . . Cor. 3.50

„ ” „ mică . . . ” 2.—

Se capătă în toate apotecele. — Depozitul principal la:

GUIDO FABRITIUS,

Fa 1047

apotecar în Sibiu.

Licitațiune minuendă.

La licitațiunea fixată pe ziua de 26 Mai (8 Iunie) 1913 neprezentându-se reflectanți ce să oferă garanța cerută în condițiunile de licitațiune, de nou se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a lucrărilor: renovare a sfintei biserici și îngrădirea intranului dela biserica din Capolnaș cu gard grilagi, care se va ținea în școala confesională din Capolnaș la 4/17 Iunie 1913 la 9 ore a.

1. Prețul de exclamare pentru renovarea bisericii este 11.810 cor. și 88 fleri; iar pentru îngrădire 3352 cor. și 62 fl.

2. Reflectanții au să depună înainte începerea licitațiunii în bani gata, ori în hârți de valoare acceptabile 10% din prețul de start.

3. Planul și preliminarul precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial. Să notifică, că în condițiunile de licitațiune se cere garanță de 5 ani pentru calitatea lucrărilor.

4. Pentru participare la licitațiune și pentru vederea celor de sub punctul 3 reflectanții nu pot să-și formeze nici un drept diurnă și spese de călătorie.

5. Comitetul își rezervă dreptul de a întreprindere lucrările acelu reflectant în caz va avea mai multă încredere — fără privire rezultatul licitațiunii. Co 1185

Capolnaș, din ședința comitetului parohial ținută la 26 Mai (8 Iunie) 1913.

Ioan Micu m. p. **Antoniu Moldovan m. p.**
v. preș. com. par. not. com. par.

Licitațiune minuendă.

În temeiul ordinului Vener. Consistor ezezan ort. rom. din Arad Nr. 3102/1913 și 3130/1913 se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a lucrărilor relativ edificarea a două sale de învățământ și renovarea a două locuințe învățătoresci Nagykomlós (B. Comloș) care se va ținea Duminică în 9/22 Iunie a. c. la orele 10 a. m. în școala de băieți din loc.

Prețul de exclamare pentru edificarea școlilor de învățământ e 10.498 cor. 48 fl. pentru renovarea locuințelor învățătoresci 3486 cor. 60 fl.

Reflectanții au să depună înainte începerea licitațiunii în bani gata, ori în hârți de valoare acceptabile 5 %-te din prețul de start.

Planul și preliminarul, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Pentru participarea la licitațiune sau pentru vederea planului și preliminarului de spese, reflectanții nu pot să-și formeze nici un drept diurnă și spese de călătorie.

Comitetul parohial își susține dreptul a da în întreprindere lucrările suspomen aceluia reflectant, în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitațiunii.

Nagykomlós, (B. Comloș) din ședința comitetului parohial ținută la 26 Mai — 8 Iunie 1913.

Ștefan Radu
președinte.

Nicolae Popo
notar.

În conțelegere cu **Mihai Păcățian** toprezbiter cand. of. parohial. (E 1)

AVIZ!

Am onoare a aduce la cunoștința publică română din Reșița, jur și din alte părți că am preluat renumita Apotecă alui Schner din Reșița Montană, pe care am ajustat-o nou cu cele mai noi preparate chimice farmaceutice așa că am în depozit ori ce medicament ce se publică prin foi, iar dacă momentar lipsi ceva, sunt aplicat a-l comanda imediat fără a pretinde spese postale. — Comandanții din provincie să pot face și prin o carte poștală sau epistoală închisă. Rugându-mă pentru nevoitorul sprijin al românilor de bine din țară, ținut, îi asigur că în orice privință vor fi viți în mod cinstit și prevenitor. Ne

Dionisie Negru, apoteca

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahar curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth, Nestlé, Kufeké, Theinhardt, Phosphatine.* — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

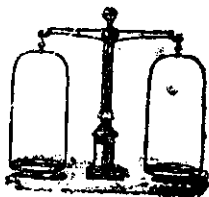
Drogheria „La împăratul Romanilor”
BISERICA-ALBĂ (Fehértemplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

KJZINGER JÓZSEF

fabricant de cumpene chimice și mecanice pentru articlii de precizie

BUDAPESTA, VI., Nagymező-utca 52.

Execută și livrează cumpene pentru farmaciști, bijutieri, scrisori și pentru pachete, cumpene pentru lucrări de analiză și precizie, aparate pentru fizică, chimie și de măsurat; brevete și totfelul de lucrări în această branșă.

Execuție cu specialitate.
Prețuri convenabile.
Prețurent franco.

Ki 1172

GHEORGHE CIOROGARIU

MAESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

(Ci 217-120)

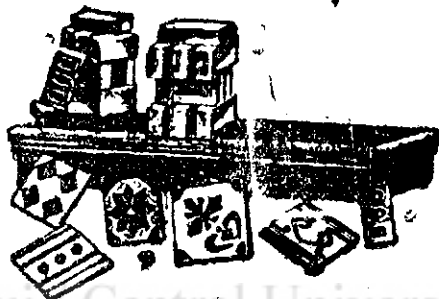
Iși recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu prețuri moderate. :::

Zsi 926

ZSIBRITA TESTVÉREK

întreprindere de arhitectură fabrică de articlii de ciment și magazin de materii pentru construcție, Vârșeț (Versecz) Pancsovai-ut număr 157.

Aducem la cunoștința on. public din loc și din provincie, că în piața din localitate am înființat o fabrică de articlii de ciment împreună cu întreprindere de arhitectură și magazin de materii pentru construcții.

Execuțăm cu prețurile cele mai moderate și pe lângă garanță: pardoseli cu beton și asfalt, canalizare cu pietrii artificiale și teracotă, iesle de beton de fier, trepte îndesate și atârătoare în liber, uscarea pereților umezi și a pivnițelor umede.

Ținem în depozit: Țevi de ciment, fabricații proprii, inele pentru fântâni, vase, canaluri deschise și basenuri, în orice mărime, vâle captușite cu fier, cărămizi pentru clădiri, plăci de piatră artificială pregătite pe cale hidraulică, stâlpi pentru garduri de sârmă etc. — Cu proiecte de spese servim gratis.

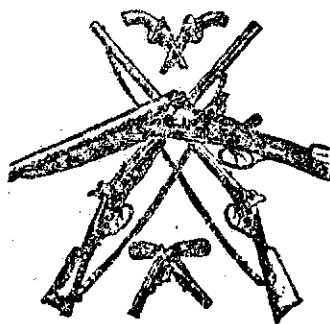
Cea mai ieftină sursă de cumpărat este firma

Welther János, pălărier

Făgăraș — Fogaras, bulev. Francisc Josif

Au sosit neuitățile cele mai moderne de pălării de toamnă și de iarnă: modeluri pentru femei, pălării de pîlă, catifea, double și pălării de pănură, cu prețurile cele mai moderate. Articlii de modă p. bărbați: mare asortiment de pălării de piele de epure, tari și mari. Pălării și chipuri pentru școlari, mare asortiment, dela cor. 2-3. Primește spre executare tot felul de pălării spre reparare și văpsire, după cele mai noi modele. Pălării de doliu se execută imediat. (We-503)

Atelier tehnic pentru reparat și atelier propriu p. nichelat cu putere electrică.

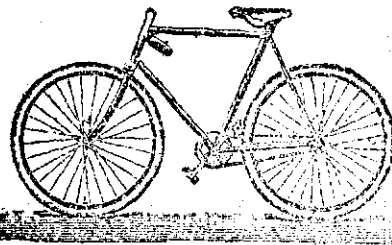
Pollinger Mihály

mecanic Po 1123

Timișoara-Fabrică, Széna-tér 8.

Reparator specialist pentru tot felul de mașini de cusut, biciclete, arme, revolvere și gramofone. — Cele mai complicate reparaturi se execută în mod artistic, cu prețuri moderate.

Serviciu prompt. :: Garanță.

Dacă vorești să nu scazi tranul, trebuie să porți în buzunar un orologiu

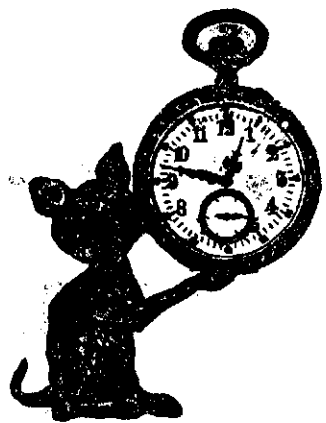
care să umble bine și punctual.

Dacă voți ca oroloagele d-voastre de buzunar să astfel de oroloage să umble bine și precis, atunci să le dați spre reparare orologierului

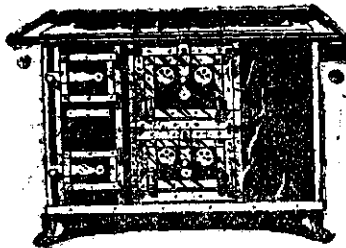
Stefan I. Róth

Sibiu, str. Fleischer, nr. 36.

care lucrează ieftin și pe lângă garanță

Tot aici se vând cu prețuri ieftine oroloage de buzunar și oroloage deșteptătoare. Ro 727

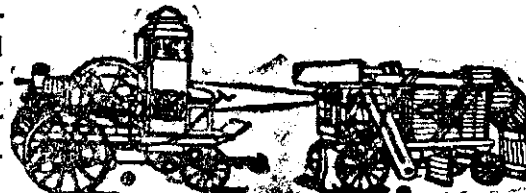
LEOPOLD KÖRBER

atelier pentru aranjamente cu gaz, aparate și canalizare, lucrări artistice pentru mașini, motoare și edificii

MEDIAȘ (MEDGYES) strada Alsó Kovács nrul 23.

Execută totfelul de lucrări în branșă zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane-trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene, vetre de fier și matrațe de fir, din material foarte bun — cu prețurile cele mai convenabile.

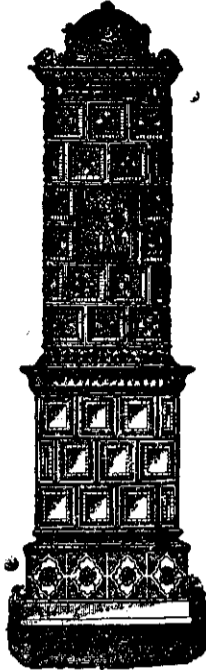
K 464

KISS JÁNOS

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit. — Pregătește, reparaază și clădește căminuri și vetre de fier. Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

K1 122—60

ORIGINAL BENZ

garnitură originală de îmblătit.

Locomobile cu benzină

stabile și culcate.

GARANȚIE DEPLINĂ.

Preț curent gratis.

Condițiuni favorabile de plătire.

Adresa:

Benz Ungar'sche Automobil-und Motorenfabrik A. G.

BUDAPESTA, Centrala: V., Dorottya-utca nr. 9. (T 996) Fabrica: VII., Ilka-utca nr. 31.

Telefon nr. 168—79 și 29—24. Te 996

În atențiunea dlor vânători!

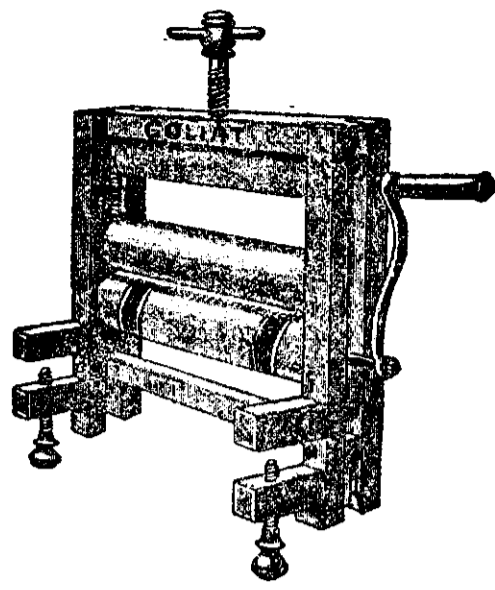
brânșa mea, în mod inexeptionabil și prompt, cu prețuri moderate.

VÖRÖS MÁTYÁS

preparator și fabricant de instrumente de fizică. Szeged, Petőfi-sugárut nr. 55.

Vo 286—30

Imi iau voie să recomand atelierul meu preparativ, unde se execută totfelul de preparări de paseri, sugătoare, aranjarea odărilor pentru vânători, covoare și totfelul de lucrări în

Fund. în 1878.

Fund. în 1878.

HOMA KÁLMÁN, atelier de strugărie cu putere electrică

Becicherecul-mare (Nagybecskerek) str. Hunyadi (Fő) nr. 1.

Am onoare a atrage atențiunea on. public asupra mângălăului meu „Goliat” pentru albituri, care întrece toate fabricatele de acest soi de până acum. Mângălăul „GOLIAT” este făcut din lemn tare și uscat, el poate fi întepenit pe orice masă și se poate ușor lucra cu el. Albiturile devin netede, pete de rugineală nu lasă.

Mângălăul „GOLIAT” costă numai 20 cor.

De vânzare numai la fabricantul HOMA KÁLMÁN.

Ofer on. public scări cari se pot strânge, în orice mărime, pregătite din lemn excelent de fag și uscat cu aburi.

Ho 844—10

Atelier artistic pentru pictarea sticlei și mozaicuri de sticlă venețiană

Palka József

proprietarul crucii de aur papale pentru merite „Pro Ecclesia et Pontifice”

BUDAPESTA, VII. Baros-utca 59.

Fondat în a. 1894. Telefon József 2—88.

Pregătește în ferești colorate p. biserici în execuție stil modern simplă și artistică.

Mozaicuri venețiene de sticlă.

Icoane pentru altar, ornamente și statuete pentru pereți în execuție artistică din material venețian. — Modele și prospecte trimitem gratuit. — La cerere mă prezint în persoană pentru luarea în primire a lucrărilor. Pa 1165

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

Telefon 20—59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește!

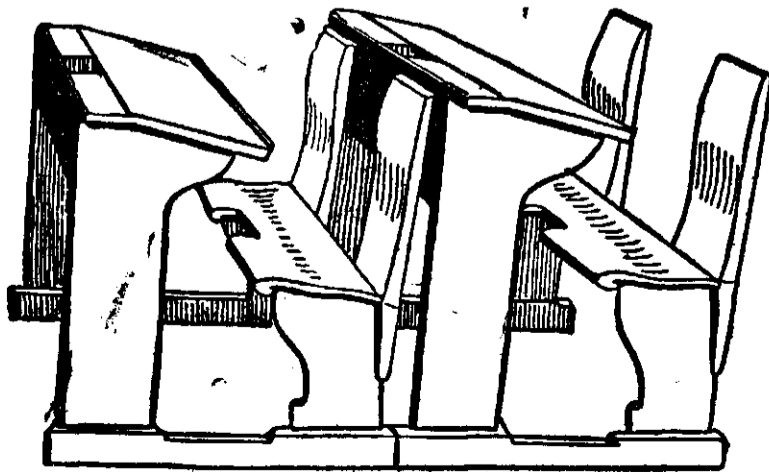
Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.

Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199—120)

CORNEL JUCU

mare stabiliment pentru aranjamente moderne de școale și biserici.

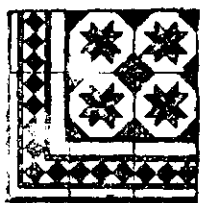
LUGOS,

strada Hunyadi nr. 11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 762

(Ma 131-60)

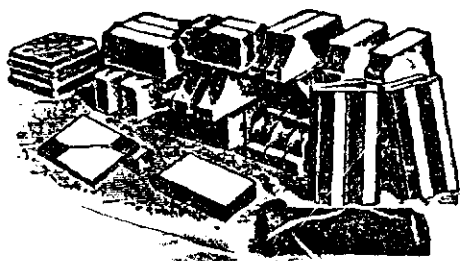

Mandler János

intreprindere de beton, piață artifi-
:: cială și teracotă ::

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de
lucrări în bransa lui, și anume: te-
racotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și element, us-
carea pereților umezi, trepte
(scări) de platră artificială,
pereți, conuri „Rabitz”, tuele
pentru fântâni, bazeuri,
fântâni arteziane și vălale
executate neexcepționabil și
cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servese gratuit.

LUDOVIC BINDER

GIUVAERGIU, CIASORNICAR ȘI AURAR
(Membru al Ununei Horlogere).

MEDIAȘ (MEDGYES) Markt platz nr. 11.

Mare magazin de:
orologe de Elveția,
de aur argint, oțel și
nichel, orologe de
părete și cu pendul.
Bijuterii fine și artelii
de briliante, obiecte
de lux veritabile de
argint, și argint de

China, artelii optici. În marele meu atelier de bijuterii se exe-
cută totfelul de bijuterii, și se reparaază cu specialitate bijuterii
și ciasornice, pe lângă garanță. Prețuri moderate. Serviciu conștiințios.

(Bi 463-30)

CEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru
ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile gr. or. române și sârbești.

Anume: Odăjdii colorate și negre, ac-
păreminte, prapori mari, steaguri pen-
tra biserică, candelă, cruce, baldachin,
ripide, icoane sfinte, icoane ruse și de
totfelul, icoane istorice, etc. etc.

În atelierul meu pregătesc cel mai bo-
gat iconostas și morminte sfinte pe lângă
prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălării proțești.

Haine pentru domnii proțești, brăne și camilafce. Pregătesc bine și
prompt vestimente proțești, căci am un croitor foarte isteț. La do-
rință dau detaluri și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că
vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materii de prima
calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc
Comandă ezech momentan în modul cel mai prompt și conștiințios

CATALOG ILLUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovics, Ujvidék

Strada Duna n-rul 10. (Casa proprie.)

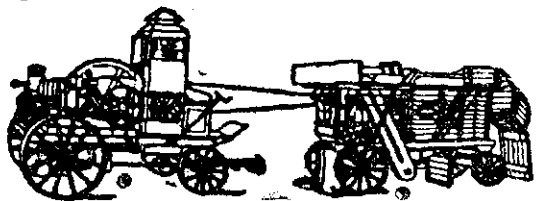
192-60

O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

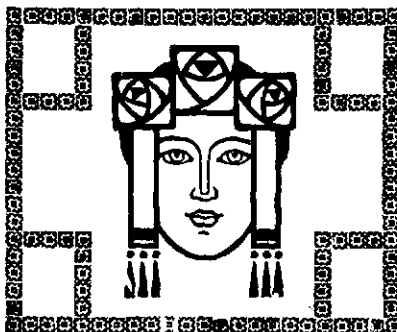
Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei
precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, bal-
coane, trepte, garduri pentru morminte și mașini de
gătīt. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini
agricole, motoa-

re, mașini de cu-
sut, biciclete,
cumpene — cu
prețurile cele mai
convenabile. □

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne,
mărituri de fotografii familiare, grupuri
și tablouri după orice fotografie veche,
cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți
poștale cu fotografii, fotografii pe porțe-
lan pe pietrii monumentale, după orice
fotografie. Fi 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

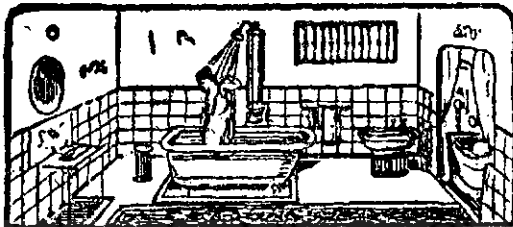
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la
edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase
pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.
Specialist în apaducte la case, canalizări,
conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de totfelul
dela 3 coroane în sus. — —
Engrosiștilor li-se dau rabat.
Depozit bogat în vâni de
scăldat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințios. Prețuri
moderate. Reparație promptă

20-

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public,
că despărțământul nostru de
covoare l-am predat domnului

JÓNÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai de-
parte în localitățile noastre.

iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne
pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ
al nostru dela 1 MAIU n. se află

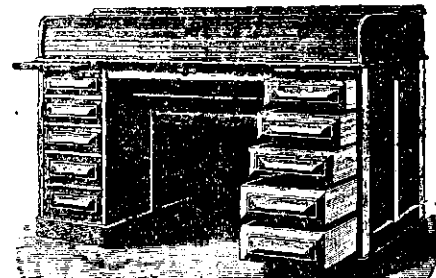
în nouile noastre localități

din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanții principali în sudul Ungariei ai renumitei mașini
de scris „SMITH PREMIER” și „JERRY” și ai mobilelor
americane pentru birouri, ținem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris.
Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul no-
stru de reparări l-am mărit și
l-am aranjat modern precum
și în urma excelențelor con-
ducători, suntem în măsură a
satisface celor mai delicate pre-
tențiuni în mod prompt și
conștiințios. Rechiștele noastre
americane sunt din calitate ex-
celente, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinilor de
scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai
culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevolorul sprijin suntem cu stimă :

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabi-
liment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud. Ma 129

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

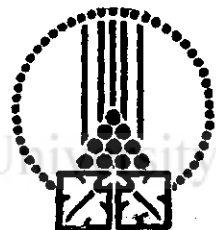
TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.